

Класифікація активних видів туризму

Зростання обсягів світових туристичних потоків, їх трансформація, а також цілі розвитку сучасного суспільства ініціюють переосмислення ролі активних видів туризму в задоволенні потреб туристів у відпочинку й відновленні духовних і фізичних сил та вимагають формування і забезпечення теоретико-практичних засад управління розвитком таких послуг.

Активні види туризму сприяють раціональному використанню вільного часу, впровадженню активного та здорового способу життя. Сучасні тенденції розвитку туризму характеризуються активізацією різних груп населення щодо використання активних форм відпочинку, поєднаних з перебуванням у природному середовищі. Найпривабливішими в цьому контексті є приморські регіони з їх специфічним кліматом. В Україні, як відомо, таким регіоном є Причорномор'я, зокрема Одеський регіон, з його значним потенціалом для потреб розвитку активних видів туризму.

Масштаб туристичних кластерів, зокрема, кластерів, до яких включені й активні види туризму, варіює від мікро- до макрорівня:

- міждержавні кластери, тобто такі кластери, які виходять за межі адміністративних границь певної країни;
- національні туристичні кластери, що формуються в масштабах країни (Сінгапур, Молдова, Болгарія, Шотландія, Камбоджа);
- міжгалузеві кластери (наприклад, гастрономія та виноробство в Каліфорнії; туризм в виноробному районі Нової Зеландії);
- регіональний або адміністративний кластер (штат Монтана в США; Сардинія, Меццоджорно в Італії);
- міський туристичний кластер (США – м.Новий Орлеан);
- біосферний або природний заповідник (Бразилія - Сан-Паулу);

- туристичні кластери, що охоплюють різні маркетингові ніші (Данія – бізнес-туризм в Копенгагені, Австралія – спортивний туризм у Канберрі, шопінг-тури в Андоррі, Мальта – вивчення мов (навчальний туризм)).

У різних дослідженнях виділяються різні географічні структурні схеми туристичних кластерів. Так, за Н.Н. Пітгурською, однокластерні організації туризму в Туреччині, Італії, Греції та інших країнах Середземномор'я мають різну структуру – «стрічковий», «зірковий» або «розосереджений» каркас, який багато в чому залежить від стану транспортної інфраструктури, специфіки туристичних ресурсів, наявності в кластері рівнозначних міст (курортів), історичних і географічних умов розвитку регіону (країни).

«Зірковий» каркас характеризується наявністю яскраво вираженого «центру туристичних потоків», через який туристи потрапляють до кластера. Такі кластери існують за системою «центр-периферія». Через «центр» проходять основні транспортні та туристичні потоки, які потім потрапляють на периферію кластера. За принципом «центр-периферія» побудовані туристські кластери Австрії, Угорщини, Чехії, Греції, Франції тощо. Хоча, на відміну від України, ці країни мають розвинену транспортну інфраструктуру, історично склалося так, що в їх столицях («центрах») сконцентровані основні об'єкти, які представляють інтерес для туристів. Тому більшість маршрутів проходить, відповідно, через Відень, Будапешт, Прагу, Афіни і Париж.

«Розосереджений» каркас мають кластери Німеччини, США, Китаю тощо. Для цього каркасу характерна наявність рівнозначних міст та курортів, які представляють інтерес для туристів і мають розвинену транспортну інфраструктуру, тому туроператори мають можливість здійснювати заїзд туристів через будь-яку територію кластера. Такі кластери спеціалізуються на різних видах туризму.

Одним з розповсюджених туристичних ресурсів кластера є гірські системи та озера. На основі Альп у Західній Європі сформувалися гірськолижні туристські кластери п'яти країн.